

GLASOVA Panorama

KRANJ, 10. NOVEMBRA 1962

STEVILKA 44

Prevozne ceste pozimi

Gorenjska je dežela, ki ima odprte poti samo proti jugu in vzhodu. Sever in zahod sta priključena na važne mednarodne ceste z visokimi gorskimi prehodi, ki pa so po večini pozimi neprevozni. Da bi se cestni promet lahko tudi pozimi vzdrževal so zdaj pospešili dela v podljubeljskem predoru, ki je na naši strani že zgotovljen, tako da bo po dograditvi predora na avstrijski strani promet tekel tudi pozimi normalno naprej. Od vseh gorskih cest, ki nas vežejo s sosednjo Avstrijo, vzdržujejo, ko zapade sneg samo jezersko cesto. Podkorenske ceste in ljubeljske ceste pa ob hudi zimi ne vzdržujejo in z nje ne čistijo snega.

Angleška cerkev drži korak z razvojem plesa in družabnih iger. Škof Wellsa in Batha velja za prvovrstnega jazz godbenika na tolkalih. Njemu se je sedaj pridružil tudi škof iz Guilforda, ki twista ni več mogel gledati po strani. Na neki cerkveni slovesnosti je mladini pokazal, da ta ples obvlada boljše kot marsikdo med mladimi.

Ženske uspevajo brez orožja in gumijastih palic

Orožniki v krilih

Postati orožnik je privlačna služba za marsikatero Kitajko, ki živi v britanski koloniji, svetovno znanem pristanišču na Daljnem vzhodu v Hongkongu. Ze deset let hodijo po ulicah Hongkonga uniformirane ženske, brez orožja in brez palic in delajo red. V začetku je bilo res hudo, ker so mislili, da se konservativni Ki-

tajci ne bodo hoteli pokoravati ukazom žensk. Mislili so tudi, da žene ne bodo kos dami mornarjev, tihošapev,

trimilijonskemu mestu s svetovnim pristaniščem in čezločincev in tatov. Toda izkazalo se je, da so gospodično (nadaljevanje na 5. strani)

SREČANJA Z LJUDMI

V torek zvečer so Kranjčani po daljšem premoru spet lahko gledali kvalitetno namiznoteniško prireditve. Nastopila je ekipa Prage, ki so jo sestavljali trije reprezentanti CSSR Miko, Andreadis in Stanek.

Poprosili smo enega izmed igravcev v modrih trenirkah, naj nam odgovori na nekaj vprašanj.

● Bi se lahko predstavili?

Jaroslav Stanek, dvakratni prvak Čehoslovaške, sicer član Slavije iz Prage.

● Kako mislite, da boste uspeli na 13. mednarodnem prvenstvu Jugoslavije, ki bo konec tedna v Skopju.

Težko je povedati, ker so igravci zelo izenačeni, vendar menim, da so največji favoriti Madžari in Jugoslovani.

Prvak iz Prage

● Kaj mislite o dvoboju z reprezentanco Kranja? Kranjčani so igrali dobro, posebno sta nas presenetila Frelih in Tome, Terana pa sem videl igrati že veliko bolje.

● Vaš največji uspeh doslej?

Lani sem se na mednarodnem prvenstvu Skandinavije uvrstil na drugo mesto, potem ko sem v polfinalu premagal evropskega prvaka Madžara Bereczika. Letos so pri nas gostovali Kitajci, ki so trenutno najboljši na svetu in uspel sem premagati drugega igravca Kitajske.

● Se ukvarjate še s kakim dopolnilnim športom? Seveda, igram še nogomet in hokej.

● Kako je bilo v nedeljo na prvenstvu Avstrije v Innsbrucku?

Igral sem dobro, vendar sem izgubil s poznejšim zmagovalcem Madžarom Fahazijem. Oprostite, sedaj pa se moram posloviti, zakaj ponoči potujemo z vlakom v Skopje.

Stisnila sva si roke in svetlolasi fant s šopkom gorenjskih nageljnov v naročju je odhitel na vlak.

MAKS JEZA

Ženske v uniformi so veliko bolj prijazne kot moški. To pravijo potniki, ki so se vrnili iz Hongkonga

Največja politična afeta v Zahodni Nemčiji

PAST gospoda ministra

Rekli so ...

»Ameriški možje so vse bolj domači in vedno bolj podobni ženskam. Novorojenček v Ameriki ima praktično že dve mami in nobenega očeta.«

Spencer Tracy,
ameriški filmski
igravec

»Nič ni bolj neumno kot propaganda, da ima človeško telo lahko vedno sedemnajst let.«

Katherine Hepburn,
ameriška filmska
igravka

»Iskanje kompromisov pomeni zamenjati vroči problem za več problemov, ki tlijo.«

Thomas Dod,
ameriški senator

»Truman je dokazal, da je lahko vsakdo predsednik. Eisenhower je dokazal, da lahko kot predsednik manj dela. Kennedy pa je na poti, da dokaže, da je pravi predsednik lahko nevaren.«

Charles de Gaulle,
francoski predsednik

»Državni obiski so zelo lepe in koristne stvari, če le ne bi bili tako naporni in utrudljivi.«

Urho Kekkonen,
predsednik Finske

»Čudeži se ne zgodijo na prav tako kot plavanje.«

Lord Beverbruck,
kralj angleškega tiska

»Četudi se ne zgodijo ne tem svetu. Nisem doživel še nobenega čudeža. Ime mi je neumni Tomaž.«

Thomas Dehler,
predsednik zahodno-nemškega Bundestaga

V Zahodni Nemčiji že več let govorijo, da prava opozicija Adenauerjeve vlade ne sedi v klopih Bundestaga, ampak v uredništvu hamburškega lista »Der Spiegel«. Ta ugleden in med Nemci zelo razširjen tedenski časopis je v zadnjem letu objavil vrsto kritičnih sestavkov, ki so najbolj prizadeli zahodnonemškega obrambnega ministra, za katerega je že pred tem neki britanski list zapisal, da je najnevarnejši človek Evrope.

Zasluga hamburškega lista je, da je med Nemci spodkopaval ugled obrambnemu

MAŠČEVANJE Z LISICAMI

Minister Strauss ni dolgo čakal, da bi se maščeval nad ljudmi, ki so prekrizali njegove načrte. Za obrambnega ministra je imelo pisanje hamburškega časopisa vrsto neugodnosti: voditi je moral sodno obravnavo proti odgovornemu uredniku, kar je vse izpodkopavalo njegov politični ugled. 24 ur pozneje, ko je parlamentarni odbor zaključil s preiskavo, je obračunal z uredništvom, ki mu je »delalo sive lase«. Iz objavljenih člankov o manevrih zahodnonemške vojske je minister zbral dokaze o »veleizdaji in odkrivanju državnih skrivnosti«.

Ob jesenskih manevrih zahodnonemške vojske je hamburški list kritično pisal o pomanjkljivosti in za neuspehe okrivil obrambnega

ministra Straussa. »Bundeswehr je danes po sedmih letih od ponovne oborožitve in po štirih letih ministra Straussa na položaju obrambnega ministra dosegel to, da ga je poveljstvo Atlantiskega pakta ocenilo za vojsko, ki jo lahko samo pogojno uporabijo.« V članku so tudi objavljena različna stališča Straussa oz. Amerikanov. Strauss je namreč uporno vztrajal, da bi Bundeswehr dobil atomsko orožje, na kar Američani niso pristali.

SENTJERNEJSKA NOČ

Maščevanje bonnskega ministra je prišlo ponoči. Pripadniki posebne zahodnonemške varnostne službe so vdrli v prostore uredništva, zaplenili gradivo, prostore zapečatili in zaprli 15 urednikov ter založnika Rudolfa Augsteina. Državno vrhovno tožilstvo je na zahtevo ministrstva za obrambo sprožilo sodni postopek in založnika ter urednike obtožilo »kaznivega dejanja veleizdaje in sporočanja državnih skrivnosti«. Nastal je pravi policijski lov »za zločince«, kot v najbolj poceni kriminalnih filmih. Enega izmed urednikov so aretirali v Spaniji, drugi pa je z Dunaja s službenega potovanja moral naravnost v bonnske zapore. Gradivo, ki ga je varnostna služba našla v prostorih uredništva, so zaplenili in to jim je služilo za nadaljnje odkrivanje »mreže«. Zaslili so več ljudi, ki so bili v dobrih zvezah z uredništvom. Med drugimi so zaprli tudi polkovnika v obrambnem ministrstvu in zaslili več oficirjev in diplomatov.

KRIZA PRAVOSODJA

Maščevanje ministra Straussa ni ostalo brez posledic v bonnski vlad. »Na lastno pest« organizirana preiskava obrambnega ministra je privedla do ostavke pravosodnega ministra liberalca Stammlbergerja. Pravosodni minister je izjavil, da daje ostavko, ker se ne strinja z okrutnostjo varnostne službe in policije, s katero se je lotila novinarjev časopisa »Spiegel«. Iz ministrskega maščevanja je nastal resen politični potres. Javnost je bila ogorčena za-

radi nedemokratskih metod pravosodja in v večjih zahodnonemških mestih je prišlo do protestnih zborovanj. Večje število uglednih književnikov, med katerimi je bila zlasti aktivna »skupina 47«, je poslalo odprto pismo, v katerem med drugim izjavljajo: »Aretacija založnika Augsteina je povezana z dejanji državne samovolje. Izjavljamo popolno solidarnost z Augsteinom. V času, ko je vojna postala neuporabna kot politično sredstvo, je obveščanje javnosti o tako imenovanih vojnih skrivnostih obveza, ki jo moramo ob vsaki priliki izpolniti. Politika obrambnega ministra pa je v nasprotju s tem. Čas je, da ta politično, družbeno in osebno ožigosan minister končno vendarle da ostavko na svoj položaj.«

GLOBUS

NESTRPEN PRADED

Sir Winston Churchill je nesrpen, ker bo prvič v svojem življenju postal praded. Stari državnik je sporočil svoji vnukinji, da je njemu težje kot njej.

GENERAL IN PODMORNICE

Ameriški general Mark Clark, ki je med drugo svetovno vojno poveljeval zavezniškim četam v Italiji, je prosil britansko vojno mornarico, naj mu proda podmornico »Serafim«. S to podmornico se je general tajno izkrcal na alžirski obali, preden so se ameriške čete izkrcale v severnoafriških pristaniščih. Britanski pomorščaki si sedaj belijo glave, za kakšno ceno naj prodajo staro podmornico, zakaj za Britance je trgovina vedno trgovina.

POROKA FIDEL CASTRA

Kubanski predsednik vlade Fidel Castro se je pred kratkim poročil z mladim dekletom Isabelo Coto iz Santiaga de Cuba. Pred tem se je ločil od svoje prve žene Mirta Diaz Balart, katere brat je pobegnil v ZDA in živi v izgnanstvu v ameriškem mestu Miami.

Rudolf Augstein

ministru Straussu z znano afero Fibag, zaradi katere se je minister moral zagovarjati pred posebnim odborom v parlamentu in prestati številna zaslisevanja, da bi stvar s pomočjo Adenauerjeve stranke in njene večir zagladila z neko moralno rehabilitacijo. Vmešanost bonnskega ministra v »črne posle« je imela za posledico, da se je ta odločil in ambiciozen Bavarec moral odrediti kanclerjevega stolčka saj se je v Bonnu že na veliko šušljalo, da Strauss prištevajo med najverjetnejše Adenauerjeve naslednike. Kar ni mogla preprečiti parlamentarna opozicija, je uspelo hamburškemu časopisu, ki je zahodnonemškega obrambnega ministra popolnoma razgalil pred nemško in svetovno javnostjo. Nemci so ministra Straussa »čez glavo« siti, ne samo v vrstah opozicije, ampak tudi v vrstah Adenauerjeve stranke.

Franz Josef Strauss

Popotni zapiski o naših severnih sosedih

Avstrijski zlati rudnik

Razvito gospodarstvo, zlasti pa hiter razvoj industrije sta razen tisoč let stare žlahtne kovine odkrila še nove vrste zlata, tako da govorimo o »črnem zlatu«, o »belem zlatu« in o molku kot zlatu. Avstrija je na poti, da odkrije novo vrsto zlata, ki ga bodo nemara imenovali »zlačo tujecev«. Avstrijci zlata ne kopljejo pod zemljo, ne spirajo ga s peska številnih gorskih rek, avstrijski rudarji zlata si ne postavljajo kolib na prodiščih in po usahljenih izpranih alpskih strugah. Zlato prihaja v deželo v vrečah. Morda bo kdo pomislil, da ga nosijo tiho-tapeci na skrivaj preko težko prehodnih mejnih prehodov. Pa ni res. Avstrijsko zlato prihaja z dunajske banke v denarnicah in s potnimi listi. Prinašajo ga na kratko ostrženi Američani, sloki Angleži in blede Skandinavci ter na turistični borzi visoko cenjeni in natančni Nemci. Odlagajo ga na točilne mize, na blagajne kopalnice, na parkirnih prostorih in na meji, če nimajo zavarovanih koles. V Avstriji ima vsaka stvar svojo vstopnico. Vstopnina velja za najbolj zapuščenca divja kopalnica do ogleda cerkvenih orgel. Nekoč so srečni Avstrijci lahko zaslužili na dunajski televizijski oddaji vsako sekundo en šiling. Ta srečen zaslužek se je zdaj razširil na vso deželo, zakaj vsak domačin ima nekaj, kar lahko prodaja: lastniki hiš sobe, kmetje sadje in zelenjavo, upokojeanci pa spomine.

DOBRA ŠVICARSKA URA

Avstrijski turizem bi lahko primerjali z dobro švicarsko uro, ki brezhibno deluje. Avstrijci nimajo morja. Mi imamo morje in otok Hvar s 280 sončnimi dnevi v letu. Avstrijci imajo okoli 88 manjših in večjih koroških jezer, nekaj rek in gorskih letavišč pa so brez 280 sončnih dni v letu napravili zelo veliko. Naša severna sosedja je turizmu podredila vse drugo. Železniški in ostali promet deluje natančno in brez zamud. Ob vetrovnih dnevih plaje po Vrbskem jezeru več ja-

ja, so si vsi po svojih alpskih značilnostih podobni. V čem torej naši severni sosede izstopajo? Skrijemo se lahko v ustvarjanju prijetnega vzdušja in glede čistote in reda.

Clovek morda greši, ker vedno primerja. Pri nas smo se navadili, da primerjave opravičujemo z geografskimi, zgodovinskimi in folklornimi činitelji. Pravimo: naš človek ima ponos, naš človek gradi socializem, dela brez izkoriščanja in je sam svoj gospod.

Dobro. Pri nas tako govorimo in imamo prav. Bode pa me na primer v oči, ko mi naš natakazar zabrusi v obraz, da naj počakam, češ da ljudje v čakalnicah čakajo tudi na zdravnika, pa se zato nihče ne pritožuje. Natakazari pravijo, da se na zdravnika čaka v čakalnici in da v trgovinah čakamo na vrsto. V Avstriji natakazari ne govorijo, da ljudje tudi na zdravnika čakajo v čakalnici. Nimajo časa, da bi govorili. Mislijo na postrežbo.

Drugače pa imajo avstrijski natakazari prav tako dve

roki. Odpirajo si kljuko z rokami in pladnje nosijo na rokah. Nimajo povprečno ne daljših in ne krajših nog od naših natakazarjev. Hodijo pa neprimerno hitreje in kot ure, točno. Povrh tega se smejejo in goste zabavajo.

Avstrijski turizem gradi svoj ugled na psiholoških učinkih. Domačini so spokojni kot verniki pred spovednico. Na Koroškem sem si ogledal znamenit grad Hochosterwitz, ki čepi visoko na skali kot razkošna srednjeveška koklja štajerske pasme. Grad si dnevno ogleda več sto turistov. Pot do vrha je naporna in dostopna samo peš. Ta hoja navkreber in navzdol je utrudljiva. Vendar so si domačini omislili posebnost, ki utrujenega potnika na vrhu razvedri. V grajsko dvorišče so postavili srednjeveškega dvornega norca oblečenega v stara srednjeveška oblačila, ki z malo alpskega humora in v značilni pojoči govorici zabava utrujene obiskovavce. Za bolj srednjeveško vzdušje so oblekli v srednjeveške obleke tudi natakazari in natakazarice.

Naposled je Avstrija zmešala tujece z ugodnim vtisom, ki ga zapušča na prvi pogled. Je zelo čista in lepo urejena dežela.

SAMOSTANI ODPIRAJO VRATA

Na cesti Celovec - Beljak priporočajo kosilo v bližnjem samostanu, ki je za tuje turiste postal neke vrste ljudska kuhinja. Tudi samostani so se v Avstriji začeli ukvarjati s turizmom. Nepregledna množica tujih turistov se proti polnedu pomika kakor lačna čreda proti dvorišču samostana, kjer postrežejo z veliko zelenjavo, po kateri hlastajo predvsem meščani velikih nemških industrijskih mest. Pogoji, da si dobro in poceni postrežen, je da prideš v dostojni obleki in »božje pastirice« imajo večsah polne roke dela, preden zavrnejo pomanjkljivo oblečene tujke, ki bi se rade naužile sonca tudi za jedilno mizo. V tem pogledu so ostali avstrijski samostani nepopustljivi. Strežejo starejše »pastirice«, ki se ne bojijo več Amorjeve puščice. Sicer pa v rešetu podobnem belem sončniku popolnoma zakrivajo svoj obraz.

Reklama za vabo tujecev v ta samostan je iznajdljiva, saj ljudi na vseh bencinskih črpalkah obveščajo »o hiši božji«, kjer turisti poceni jedo. Kot zanimivost povedo, da »pastirice« vozijo tudi traktorje in obdelujejo ogromne površine zemlje tako vzorno, da se lahko vsi bližnji kmetje skrijejo.

VEČER NA VASI

Še danes ne vem, zakaj sem bil presenečen. Večer na vasi sem si zamišljal drugače. V Avstriji

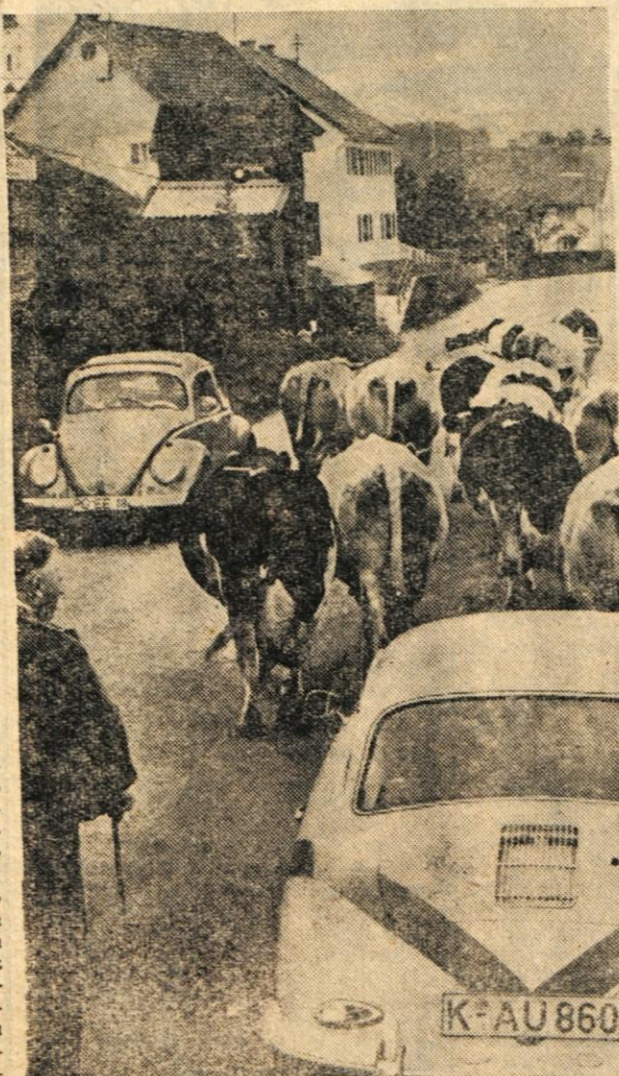

Usnjene hlače in gamsova brada za klobukom sta še vedno zelo priljubljena za avstrijske rodoljube. Čim bolj so hlače masne tem več veljajo

se mesta širijo in gradijo veliko bolj počasi kot vasi. Veliko naselij je dobilo popolnoma nove četrti z lepimi alpskimi hišicami. Vasi dobivajo tudi kopalnice. Če vaščan želi, da se v hišo vgnezdijo turisti, mora s tem računati. Turisti ne prihajajo kot štokljke, ki si po prihodu zgradijo gnezdo. Razvajeni tujei iščejo tudi na vasi ugodje in ob hladnih večerih termofor za mrzle noge, zato mora hiša imeti toplo in hladno vodo.

Večina koroških vasi ima to razkošje. In če v vasi obsejijo premožni gostje, ki si nog ne ogrejejo v postelji, mora biti na razpolago tudi zabava. Bil sem v vasi, ki je imela svojo nočno zabavišče, lepo opremljen bar z glasbo in barskimi cenami. Večer na vasi je minil v twistu. Dvakrat ali trikrat so igrali slovenske polke in pleševalci so ob tem peli slovenske pesmi. Če hočeš na Koroškem slišati slovenščino, moraš v vaški bar. V vinu je resnica. To so rekli že stari Rimljani, ki niso vedeli za knežji kamen in vojvodski prestol.

ZDRAVKO TOMAŽEJ

Avstrija je tudi dežela dobrega mleka, surovega masla in sira. Zato imajo krave na cesti prednost

Zračni baloni v dobi raket

Moskovski časopis Izvestija je objavil razgovor z inženirjem Fjedorom Asbergom, vodjem projektantsko-tehničnega biroja za izgradnjo zračnih balonov sovjetskega vsezveznega geografskega društva. V razgovoru dobimo odgovor na vprašanje: Ali so zračni baloni preživeli svojo dobo?

Nanj je Asberg takole odgovoril:

Ali mi lahko navedete prometno sredstvo, ki bi na primer lahko preneslo 40–50 ton težko turbino, izdelano v Leningradu, neposredno na gradbišče nekje v Sibiriji? Ali imamo prometno sredstvo, ki bi lahko prepeljalo geološki laboratorij z vsemi aparaturami, profesorji in laboranti, z njihovim prebivališčem, jedilnico, kopalnicami in drugim skozi gozdove in močvirje, preko ledu in snega?

V osnovi take aparate ni težko zgraditi. Ze leta 1929 je zračni balon »Zeppelin« obletel zemljino kroglo v 12 dneh in s tremi postanki. Prenesel je 30 ton težak tovor. Posadka in potniki – skupaj 54 – so bili razmeščeni v prostorih s po dvema ležišči. Imeli so bife z električno kuhinjo, skupno jedilnico, v kopalnici toplo in hladno vodo. Ameriški balon »Akron« je v sebi nasil pet letal, ki so jih s pomočjo posebne naprave skozi odprtino v obliki črke »T« na trupu izvlekli ven, ali vračali v notranjost.

»Zeppelin« je bil izdelan 1928. leta, »Akron« pa 1932. Kaj naj torej rečemo o možnostih sedanosti, ko nam je pri roki »velika kemija«, številni laki, močni in ceneni material za balone in gondole, vsa čuda elektronike za vodenje zračnih ladij, močni motorji in končno še helij namesto vnetljivega vodika, ki je bil prava »Ahilova peta« starih balonov.

ZAKAJ PA POTEM NIKJER NE GRADIJO BALONOV?

Saj jih gradijo. V ZDA, na primer. Mimogrede rečeno, v drugi svetovni vojni so balone uporabljali v borbi z nemškimi podmornicami. Okoli 160 partuljnih zračnih balonov je preneslo preko Atlantika 9 tisoč ladij in niti ena ni bila poškodovana pri transportu. Ker imajo zelo veliko delovno območje, so ob uporabi močnega opazovalnega aparata odkrili podmornice precej pred njihovo izpolnitvijo v območju boja.

V ZDA imajo sedaj tovarno za gradnjo zračnih balonov. Ni je preteklo leto objavila tudi vest o izgradnji patrolnega balona z atomskim motorjem.

KAKO JE Z UPORABO BALONOV V MIROLJUBNE NAMENE?

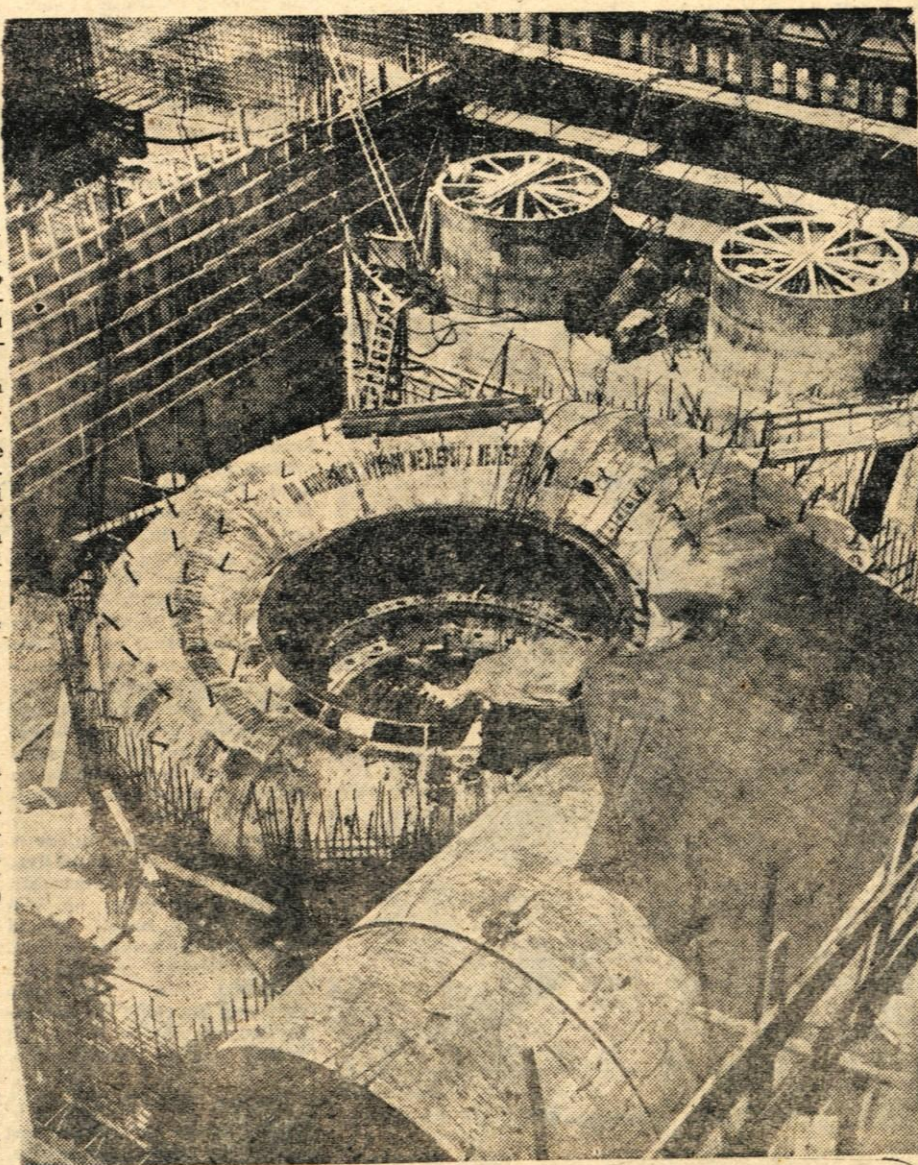
Slabo. Nekaj turističnih in reklamnih balonov v ZDA, Angliji in Franciji – to je vse. Za razliko od potreb v drugih državah, so zračni baloni nam nujno potrebni. Nikjer ni toliko ogromnih, težko prehodnih predelov kot pri nas. A te predele moramo osvojiti. Zračni baloni bi lahko prenašali preko gor, gozdov in močvirij hiše ali dele

hiš, najrazličnejše stroje, cevi za plinovode in naftovode, stebre za daljnovode, zdravniške kabinete za kirurgijo.

Toda ta prometna sredstva niso nepogrešljiva le pri neprehodnih terenih. Naš biro na primer obdeluje taktično tehnične in ekonomske podatke za izdelavo zračnih balonov, ki bi lahko prevažali kompletne večtonske cementne peči. Sedaj jih prevažajo po železnici in jih je zato potrebno razdeliti na manjše kose, na gradbišču pa monti-

rati. Se celo pri prevažanju posameznih kosov je potrebno zaustavljati promet, odstraniti del daljnovoda ali podobno. Seveda ni to primer samo pri prevažanju cementnih peči.

Temu naj dodamo še največjo uporabnost zračnih balonov na sploh. V zraku se sodobni zračni balon praktično ničesar ne boji. Pozimi 1958 je ob obali Nove Anglije v ZDA besnel uragan z nesluteno močjo. Ladje na morju so hitele v pristanišča, letala so »drhtela« v hangarjih, samo opazovalni zračni baloni obalne obrambe so ostali v zraku. Patuljirali so v svojih conah, borili so se z nevarnim vetrom, dežjem, snegom, zmrzavanjem in niso utrpeli niti najmanjše poškodbe.

Gradnja ene največjih hidrocentral na Češkoslovaškem

Zanimivosti

Elektronski možgani predvidevajo razvoj ledenikov

Predsednik mednarodne komisije za sneg in led, moskovski profesor Pjotr Sumski je postavil teorijo, v kateri trdi, da je razvoj ali zmanjševanje ledenikov mogoče predvideti z elektronskim strojem. Meni, da je to mogoče ugotoviti po podatkih, ki označujejo pogoje – značilne za okolje, v katerem se ledenik nahaja. Te podatke pa elektronski možgani lahko zelo hitro in sistematično analizirajo. Za obdelavo vseh faktorjev določenega okolja in za njihovo analiziranje je bilo profesorju Sumskemu (brez elektronskih možganov) potrebno več kot dve leti.

Ledeniki na področju Sovjetske zveze so dvakrat večji kot površina Danske in so gospodarsko zelo pomembni. Ves predel centralne Azije v območju SZ, na primer, namakajo z vodo iz ledenikov. Če bo točno ugotovljeno, kakšno bo njihovo stanje v prihodnje (če se bodo večali ali manjšali, če se bodo premikali ali ostali na istem mestu) bo mogoče natančno planirati gradnjo velikih hidrocentral, določiti smer poti, ki bi vodile tod mimo in drugo.

Ta teorija pa naj prav tako pripomore, da se objasnijo vzroki za spremembo podnebja v različnih predelih zemlje.

Učiteljev nadomestek

Angleži so začeli uporabljati elektronski stroj za poučevanje dijakov. Ta stroj je mogoče urejevati ustrezno sposobnostim otrok, ki jim pomaga. Za tega robota – učitelja so že izdelali več kot 60 učnih programov. Robot zastavlja učencu vprašanja, na katera mora ta odgovoriti tako, da pritisne na gumb s pravilnim odgovorom. Vprašanja z ustreznimi odgovori lahko učenec prouči še pred izpraševanjem. Če učenec ne pritisne na gumb s pravilnim odgovorom, se ta napaka registrira, vprašanje pa se še dvakrat ponovi. Če učenec še v teh dveh primerih ne zna pravilno odgovoriti, preide robot na naslednje vprašanje. Starši in učitelji lahko sproti kontrolirajo, če učenec zna odgovarjati.

Goljufi in njihove žrtve

Striženje Ove

Sto načinov je, kako so lahko
lahkoverneži ogoljufani
Kozmetičar, ki je obljubljal
zanesljivo zdravilo proti pleši

»Dokler bodo na svetu ovce jih bomo strigli«, je cinično izjavil človek, ki sebe ni prišteval med ovce. Na lahek način se je prebijal skozi živ-

ljenje, dokler se mu »poklic« ni ustavil. »Čudno, na kakšne vse li-manice nasedajo lahkoverni ljudje« — je izjavil izkusni

preiskovavec. Res da je, da vseh goljufov ne zadene ka-zen, toda...

Goljufov ni mogoče takoj spoznati. Pretvarjajo se. Po pravilu so bistri in preprede-ni. Svojo prirodno nadarje-nost so zbrstili na primerih, ki drugim škodujejo, na tujih težavah in skrbeh. Imajo spo-sobnost, da nagnosko privle-čejo žrtve, ki jih izkoriščajo za svoje koristi in zaslužek.

Goljufi običajno niso izo-braženi. Goljufije so včasih tako preprosti sleparji, da jih lahko odkrije vsak, ki ima malo solj v glavi.

Goljufije se običajno poja-vijo tam, kjer zdravila od-povedo. In goljufije običajno primejo tudi za najbolj tanko dlako.

Pleša na primer moti mno-ga sodobnike. S plešo ljudje izgledajo običajno bolj pa-metni, vendar jim to ni za-dostna tolažba. To so kmalu spoznali tudi negovavci lasišč in izumitelji raznih čudnih kapljic proti izpadanju las.

IZ KORENIN NOVO LASISCE

Beograjski kozmetičar Vla-dislav Spasić je imel dober zaslužek. V svoji »ordinaciji« je na račun žen-ske lepote zaslužil lep denar. Toda z vedno večjim zaslu-žkom je rasla tudi želja po večjem kupčku denarja. Želel

je svojo mlado ženo obkoliti z vsemi udobnostmi tega sve-ta.

Pri ženskah, ki so prihajale v njegov »salon«, je opazil, s kakšnim zanimanjem kupuje-jo vsa lepotilna sredstva. Kmalu je prišel na idejo, da potolaži tudi ljudi s plešo. V časopise je dal oglaš.

»Iz korenin novo lasišče vam zraste pri Spasiću v Uli-ci gospodara Jovana 57.«

Kmalu so v »salonu« začeli trkati na vrata ljudje iz vseh koncev in krajev dežele, ki so imeli edino skupno začilnost — plešo na glavi. Mnogi so že prizkušali razna čudežna sredstva, toda brez uspeha.

Spasić jim je zbudil zgub-ljeno zaupanje in bili so sreč-ni.

ZDRAVILA ZA PLEŠO

Ljudje s plešo so trkali na vrata in Spasić jih je začel zdraviti. Njegova »kura« je bila stroga. Najprej je vsakega pacienta z gobo, ki jo je namočil v »posebno zdravilo« gladil po pleši. Pri tem ni pozabil pripovedovati zgodb o svojih uspehih. Ko je to opravil, je plešo začel ob-sevati z močno žarnico. Ni pozabil tudi napotkov o strogi dieti.

»Ne smete uživati jaje, ži-valske masti in mesa. Vzdrži-te se od pijače in prekomer-nega kajenja...«

Spasić je zdravljenje dok-torsko zaračunal. Večkrat je jemal tudi predplačila. Obi-čajno »kuro« je zaračunal po 8.000 dinarjev.

Bil je velikodušen. Usluge je delal tudi tistim, ki so pri-šli z dežele in s seboj niso imeli gotovine. Na ta način je prišel do plešastega dekle-ta, ki jih je zaradi boleznj zgubi-la. Tožila je, da za njo brez las ni življenja in pripravlje-na je bila vse delati zastoni, samo da ji vrne lasišče. Kot vsi Spasićevi bolniki je ostala brez las in brez zasluženega plačila.

Po treh-štirih mesecih so se bolniki začeli oglašati. Zdravilo ni delovalo. Spasić se je branil, dokler ga niso prijeli. Se v zaporu je vztraj-no zagovarjal »svoj epohalni izum«. Toda analiza v inšti-tutu za kontrolo zdravil je ugotovila sestav njegove vo-de: mešanica alkohola in sredstva proti prhljaju. Konč-ni zagovor pa bo imel Spasić pred sodiščem.

Orožniki v krilih

(Nadaljevanje s 1. strani)

»Lotus« dorasle številni tež-kim nalogam v orožniški obleki. Čeprav 340 deklet, ki pripadajo hongkonškemu orožništvu, ni oboroženih, vendar brez njihove prisotno-sti ne gre. Ženske so v naj-težjih preizkušnjah pomagale tudi orožnikom in so jih že večkrat izvlekle iz težkega položaja.

V devetih letih so zbrali tu-di že prve izkušnje. Tako dekleta orožnike vedno bolj usmerjajo v službe, kjer so moški okorni in nespretni. Zlasti to velja za socialne na-loge, za urejanje prometa in za urejanje družinskih prep-irov. Nekatera dekleta pošilja-jo v službo tudi ponoči. Pred-vsem pa so se dekleta uvelja-

vila in zamenjale orožnike pri vzdrževanju reda na sadi-šču.

Dekleta so dobro izveščana tudi za samobrambo. Izkušnje pa kažejo, da napadov na njih ni bilo in so ljudje priprav-ljeni ubogati jih na prvo be-sedo: »Lepa beseda najde pot v deželo deželo!«

Predstojnica žensk-orožni-kov v Hongkongu je z dekle-ti zelo zadovoljna. Natančna Angležinja Marjorie Lovell jim govori: »Bodite dobre tam, kjer lahko veliko dose-žete z lepo besedo, kjer pa z lepo besedo ne gre pokažite svojo strogost.« Tujcem, ki pridejo v Hongkong pa An-gležinja pravi: »Bodite brez skrbi, za vas skrbijo ženske.«

Ko nisem bil človek

IZ BEGUNJ V DACHAU

Gorenjski uporniki zoper tretji Reich smo v Begunjah po mučnih zaslisevanjih in pre-tepanjih čakali nadaljnjo usodo. Po večini smo bili tanci in zato si je vsakdo želel — kamorkoli ven iz Begunj.

Tako so nas dne 19. junija 1942 izbrali 16 moč in 4 ženske za kon-centracijsko taborišča po Nemčiji. Iz Begunj smo se odpeljali z av-tom v Lesce, od tam pa z vlakom v Celovce. V Celovcu smo ostali en teden. Zjutraj 27. junija 1942 so nas na hodniku postavili v vrsto in z veržicami zvezali po dva in dva razen žensk, enega za levo, druge-ga za desno roko. Tako zvezani smo šli v senci bajonetov na kolo-dvor. Vozili smo se ob obali Vrb-skega jezera proti Beljaku. Še zad-nji pozdrav vrhovom Karavank, vlak je sopihal proti Spittalu ob Dravi dalje skozi predore proti Salzburgu. Za hrano so nam dali s seboj kruh in marmelado; kruh so

nam ženske, ki niso bile vkle-njene, med potjo rezale in delile. Zve-zani smo bili vso pot od Celovca do Salzburga, če je kdo moral opraviti telesno potrebo, sta mo-rala iti vedno oba, ker veržice tudi v tem primeru niso odklenili. Pri odprtih vratih stranišča je stal stražnik z bajonetom. V Salzburgu se nas je nabralo veliko jetnikov. Stlačili so nas v jetniške železniške vagonc in nam sneli veržice z rok. Jetniški voz ima po sredi hodnik, ob straneh pa celice, v katerih je prostora normalno za dve osebi. Klop za dva sedeža, zgoraj pa malo zamreženo okno. Namesto dva, so nas v vsako celico zaprli po pet. Ker je bila huda popoldanska vro-čina smo menjavajoče se stali na klopi in ob oknu levili sveži zrak. Ostali trije pa so stali na tleh. Po štiriurni mučni vožnji smo se pri-peljali v München in dalje z avtom v Dachau. Skozi glavni vhod smo se pripeljali v taborišče, kjer je nad velikimi vrati stal napis:

Hier wir deine Wille gebrochen.
(Tu se zlomi tvoja volja).

Zjutraj, ko smo prespali kar v kopalnici, smo po striženju in ko-panju oddali civilne obleke ter oblekli taboriščne progaste hlače, bluzo in čepico. Vsak je smel ob-držati le pas in žepni robec. Odšli smo na blok 17 in pri vходу poslu-šali Gutmannaov govor.

Uradno torej nismo bili več ljud-je. Tem bolj pa je v naših sreih rasla človeška zavest in upanje na svobodo.

GUTTMANNOV GOVOR

Ko je prišla v Dachau kaka sku-pina ali transport novincev, so se morali najprej vsi sko-pati. Nato so jih ostrigli.

Postavili smo se v vrsto, bilo je ravno 28. junija 1942. Starešina blo-ka ali barake št. 17 je bil neki Gut-tmann, ki nam je v nemščini govo-ril naslednje:

»Vi nespametni Slovenci, ki ste se upali upreti Hitlerju, ste prišli

danes v koncentracijsko taborišče. Ali sploh veste, kaj je to? Konce-n-tracijsko taborišče je nov svet na starem svetu. Izločeni ste iz člo-veške družbe, zato pozabite na pre-tteklost; na svoj poklic. Tu niste več ljudje, temveč le ničvredne števil-ke. Državi ste v breme, ker mora zaradi vas vzdrževati toliko tabo-rišč. Lahko ste samo hvaležni, da so vas sploh pustili živeti in da vam bo dovoljeno — seveda pod strogo nemško cenzuro — pisati svojcem v stari svet dvakrat na mesec. Obroki hrane so majhni, zato vas opozarjam zlasti na kaz-ni zaradi tatvine hrane. Najmanjša kazen 25, 50 do 100 udarcev na zad-njo plat, bunker ob kruhu in vodi. Kdor ne bo ubogal in se pregrešil zoper disciplino, bo šel z dušo in telesom skozi dimnik krematorija. Smrdeč dim se je valil iz dimnika, ko smo poslušali Gutmannaov go-vor, ki ga mnogi niso razumeli. Med šivanjem rdečih trikotnikov in številka na bluze in hlače sem ne-katerim razložil Gutmannaov govor, ki nam ga je zaključil s pozivom: »Vsak naj bo trd do samega sebe in trd do svojega bližnjega.«

ANDREJ TIŠLER

MEDENI TEDNI

in medena vsakdanjost

No, pa smo že kar na začetku pri glavnem predmetu našega današnjega članka: pri medu. Če so naši očetje imenovali najhkronejšje dneve svojega življenja »medene tedne« in če so za deželo pravljice rekli, da se tan. »med in mleko cedita v potokih«, so že vedeli, zakaj tako pravijo. Med je namreč že od nekdaj veljal pri vseh, ne le pri našem ljudstvu, za praznično prehrano, za krepitev oslavljenih in bolnikov. Poglejmo, kaj pravijo o tem današnji - z odkritji moderne medicine oboroženi - mojstri človeške prehrane: med krepi živce, jetra in srce ter daje moč mišicam, pa naj bo to svetli ali temni med, tekoč ali malo gostejši. Torej mu stari niso zastoj posvečali take pozornosti. Spomnimo se samo lepo poslikanih panjskih končnic na naših starih čebelnjakih. Kmečki človek v starih časih je tako na svojevrstno, preprosto način izkazal svoje spoštovanje čebelar, živalim, ki ga oskrbujejo z medom, krono vseh dobrot. Ali ni to pomembno, če je bil poleg skrinje, v kateri so hranili najdražje hišne svetinje, »bohovega kotika« in zakonske postelje najlepše okrašen prav čebelnjak. In če se potem še spomnimo starih praznovanj, na katerih je bil najslovesnejši trenutek zaznamovan s pojavom medene pogače, starih običajev izpovedovanja ljubezni z velikim srcem iz medenega testa, pa lectastih konjičkov in škofjeloskega kruha, smo si na jasnem, da je med in medene jedi že od nekdaj predstavljal našemu človeku znamenje blaginje in dobre prehrane. Skoraj nepotrebno je povedati, da si naš človek danes tudi ob navadnih dneh lahko privoščiti take dobrote, res pa je, da zavzema med v naši prehrani vse premalo pomembno mesto. Tovrstno jedi, ki so bile nekoč pri nas v navadi, so pozabljene, kljub temu da prodajajo danes med povsod in da niti ni pretirano drag. Oglejte si nekaj receptov.

MEDENA JABOLKA

4 jabolka, 4 jedilne žlice medu, 4 jedilne žlice pomarančnega soka, nekaj cimeta, nekaj zdrobljenih orehov.

Priprava: jabolka olupimo, peščice odstranimo; z zmesjo iz medu, pomarančnega soka, cimeta in orehov jabolka napolnimo in jih položimo v namaščeno posodo ter v vroči pečici pražimo kakih 45 minut. Z leseno paličico pa ugotovimo, če so res že mehki, in nato jih serviramo.

MEDENI KUPČKI

2 žlici masla, 2 žlici medu, 2 žlici sladkorja, nekaj cimeta, 4 jedilne žlice moke, 2 jedilni žlici ovsenih kosmičev.

Priprava: maslo, med, sladkor in cimet mešamo, nato dodajamo moko in ovsene kosmiče. Oblikujemo male kupčke, ki jih pečemo kakih 15 minut v srednje vroči pečici; ko so svetlo rjave barve, so pečeni.

VROČA MEDENA LIMONADA

Limonin sok dodamo v vročo vodo in osladkamo z medom. Ta pijača je priznana domače zdravilo proti kašlju. Vendar se nam bo v mrzlih dneh odlično prilegla, četudi ne bomo prehlajeni.

MEDENA SOLATA

2-3 pomaranče, 2-3 grapefruits in med.

Priprava: Pomaranče olupimo in jih na kose razdelimo. Prav tako grapefruits olupimo in razrežemo na manjše koščke. Osladkamo z nekaj žlicami medu in medena solata je pripravljena.

Žene, ki so zelo velike...

Po svetu konfekcija misli tudi na izredno velike žene (od 178 cm dalje). Med konfekcijskimi oblačili le redko najdemo kaj primerne za njih. Vedno so rokava prečista in krilo ne sega niti kolen.

V Angliji so ustanovili društvo velikih, ki tudi pozorno rabi za ženska oblačila. Tako si visoke žene lahko izberejo sebi primerne obleke.

Kakšno garderobo si bo ustvarila res zelo visoka žena?

Prav vse kar majhne in dekle ne smejo nositi, si lahko privoščijo.

Klobuki, ki jih nosijo, so širokokrajni in nizki. Črte v blagu so počez, oblačila naj bodo z velikimi barvnimi kontrasti.

Zvesti spremljevalci so jim športno, grobo pleteni puloverji, jopice s horizontalnimi linijami in širokimi pasovi.

Ker so velike žene navadno tudi bolj subljate, bodo skušale to ublažiti. Imenitno jim bodo pristajala dolgodlaka krzna in široka krila.

Prav gotovo se dolginke ne bodo odločile za čevlje z 10 cm visoko petko. Modnih čevljev je kar precej na razpolago in boste tudi med nizkimi našli primerno obliko. Napaka velikih žena je, da želijo s svojo držo učinkovati

da bi bile videti manjše. Glavo stisnejo med ramena in hrbtnico skušajo nekako spodviti. Seveda to ni niti lepo niti zdravo. Prav gotovo bodo dobile povešene prsi in okrogel križ. Vemo pa, da sta to dve napaki, ki prav nobeno ženo ne polepšata.

Pri nas prevladuje mnenje, da je ogledovanje v ogledalu izguba časa in dokaz nečimernosti. Pa ni tako, saj je izgled obraza odvisen od tega, kako smo ga spoznali in kako

Zrcalce, povej mi...

Prav vse ženske se ogledujemo v ogledalu in ugotavljamo, da je dosti lepših žena in tudi, da je katera, ki slabše izgleda. Ogledalo naj bo naš iskren prijatelj, zato si ga bomo tako namestile, da bo svetloba padala na obraz, ko bomo pred ogledalom: pravzaprav je tak položaj najboljši, ki pripomore, da odkrito spoznamo v ogledalu svoje napake: gubice okoli oči, nečisto kožo, utrujenost. Ličimo se tudi vedno tako, da bo obraz dovolj osvetljen. Tako nam bo uspelo, da bomo spoznale svoje pomanjkljivosti, saj za žensko velja temeljno načelo filozofov: spoznaj samo sebe. To že vemo, da se bomo za večerne prireditve za spoznanje močnejše naličile - vendar ne pretiravajte. Liči-

Pripravna daljša jopica za naše matere. Pri igri se otrok vedno umaže in mamici bo dosti dela prihranjenega, če bo otrok preko puloverja imel tako oblačilce. Zapenja se zadrž z gumbi in se lahko nosi tudi tako, da so gumbi spredaj

te se v dobro razsvetljenem prostoru. Če bi se lepšale v medlo razsvetljenem prostoru, bi se utegnile preveč naličiti in bi bile v svetlem prostoru videti kot lutke.

Če uporabljate za trepalnice tuš, boste pazljivo izbrale pravo barvo. Črno laske in brinetke lahko sežejo po črni tuš, medtem ko svetlo laske z rjavimi očmi po rjavem. Svetla dekleta z modrimi očmi si bodo izbrale siv odienek in jim bo lepo pristajal.

Obrvi si ne mažite preveč, zakaj nič bolj ne izpremeni ženskega obraza kot premočno začrtana obrv. Cim ožja je obrv, tem večje bo videti oko. Svetlo laske bodo uporabljale siv svinčnik za obrvi, črnolase ženske črnega in brinetke rjavega. Lahko

poskusite tudi tako, da kombinirate dva svinčnika in učinek bo prav dober.

Nahod

Smo že v nevarnem času, ko se kaj hitro prehladimo in smo nahodni. Kar hitro poskrbimo, da ne bomo vso dolgo zimo imeli sitnosti z dihalnimi organi. Napolnimo si kozarec z mrzlo in vročo vodo. V vroči vodi raztopimo žlico soli. Nato menjajmo grgrajmo. Se bolje je, če si skuhamo žajbljev čaj in ga grgramo.

Da ne bomo nahodni, si bomo pripravili toplo vodo in jo osolili nato pa to vodo vsrkni skozi nos. Najprej skozi eno nosnico, potem pa skozi drugo.

MALI FILMSKI vrtiljak

FRANCIJA

Skupina uglednih francoskih »novovalovcev« je posnela filmski omnibus »Sedem naglavnih grehov«, ki sicer ni v celoti uspel, vendar pa je ves sila prijeten in zabaven. Po splošnem mnenju je najboljša epizoda »Poželenje«, ki jo je režiral Jacques Demy. Idejo zanjo je dal Roger Peyrefitte, je pa to lahko in hudomušno opazovanje dveh fantov (Laurent Terzieff in Jean-Louis Trintignant), ki ob prelistavanju reprodukcij Hieronima Boscha odkrijeta, da obstaja nekaj takega kot poželenje. Na drugi strani pravijo, da je najslabši »Naruh« Rogera Vadima, v katerem igrajo Marina Vlady, Sammy Frey in Jean-Pierre Aumont. »Zavist« je režiral Eduard Molinaro, glavno vlogo služkinje, ki želi postati filmska zvezda, in nato filmske zvezde, ki bi želela biti spet služkinja, pa je zaupal Dany Saval. Jean-Luc Godard si je v »Lenobi« izbral za le-

nuha Eddieja Constantina. V Chabrolovem »Pohlepu« igrajo loterijo za drago prostitutko gasivci Jean - Claude Pascal, Jean - Claude Brialy in Jacques Charrier. Scenarij za »Jezo« je napisal Eugene Ionesco. »Požrešnost« pa je režiral Philippe de Broca. Čeprav je v naslovu vsake zgodbe en greh, pa pravijo, da se v vsaki tare toliko grehov, da človek ne ve, katerega gleda.

Kmalu bo gotov tudi »Landru« Clauda Chabrola, za katerega je napisala scenarij Françoise Sagan. Čeprav gre za film o slovitem morivcu žensk, Saganova zatrjuje, da to ne bo film groze, ampak nežen film z rahlim mrtvaškim pridihom. »Res, da je ta mali mož ubil enajst žensk,« pravi, »toda bil je vesel in poln očarljivosti - Francoze je očaral. Njegovo ime danes vzbuja nasmešek in ne vzbudi studa. Vzroki njegove popularnosti so večni. Imel je uspeh pri ženskah, čeprav je imel več dlak na bradi kot na glavi. To je bila v resnici tista ponovna zmaga moške-

ga z ulice nad Tarzanom. Morivca žensk Landruja igra Charles Drenner, med njegovimi žrtvami pa so Danielle Darrieux, Michele Morgan, Giletta Massina, Hildegard Neff, in Juliette Mayniel.

ZDRUŽENE DRŽAVE

Vrsti mladih režiserjev, ki se trudijo dati novo lice ameriškemu filmu, sta se pridružili še dve imeni. Ron Rice je pokazal v New Yorku »Tatu rož«, silovito delo brez dramske zgradbe, ki je polno simbolov in upornosti zoper konvencionalnost.

Bolj konkreten je Rick Carrier s svojim filmom »Tujci v mestu«, ki ga je posvetil problemu Puertoricčanov v New Yorku. V njem je sicer melodramatično izredno nakopičil vrsto tragedij nad eno družino, vendar pa film odlikuje izredno močan prikaz španske četrti z razpadajočimi barakami, povsod razmetanimi smetiščji in podganami in njenih do obupa v bedo potisnjenih prebivavcev.

Izredno zanimiv je tudi dokumentarec »Črni lisjak«. Režiser Louis Clyde Stoumen je deloma naslonil ta svoj film na srednjeveško ljudsko pripovedko »Lisjak Reynard« in skušal postaviti primerjavo med Lisjakom in življenjem Adolfa Hitlerja. Pri tem se je poslužil globinske tehnike in uporabil za to stare fotografije, filme in grafike. Ena največjih odlik tega filma je izredno uspehi komentar igravke Mariëne Dietrich. Na splošno štejejo »Črnega lisjaka« za enega najboljših ameriških filmov o nacističnem zverinstvu.

Med bolj uglaženimi, bolj hollywoodskimi filmi, ki trenutno nastajajo, pa je v marsikaterem pogledu zanimiv »Grdi Američan«. Gre za filmski prenos zelo brane in polemizirane knjige Ledererja in Burdicka, ki opisuje na primeru izmišljene dežele Sarkhan številne pasti in nesmiselnosti ameriške diplomacije in politike v Jugovzhodni Aziji. Glavna vloga v tem filmu bo po vrsti kostumskih vlog nudila Marlonu Brandu spet malo več prilike, da pokaže svoje igravske sposobnosti. Razen njega igrajo Sandra Church, Eiji Okada (»Hirošima«) in Brandova sestra Jocelyn. Film, ki so ga deloma sne-

Letos so v Sovjetski zvezi priredili Teden francoskega filma, v katerem sta se srečali tudi francoska zvezdica Marie-José Nat in sovjetska igravka Ina Gulaja

mali v Siamu, režira George Englund.

podjetje uresničila svojo zamisel o humorističnem obzorju, ki se je porodila že lani.

SOVJETSKA ZVEZA

V beloruskih filmskih studijih je mladi režiser Valentin Vinogradov posnel film »Dan, ko mi je bilo 30 let«. V njem je načel mnogo problemov sodobnega človeka, kakor jih doživlja na svoj trideseti rojstni dan Svetlana, ki bi rada pozabila preteklost in svojega prvega moža in se povsem posvetila prihodnosti. V glavni vlogi je zaigrala znana gledališka in filmska igravka Rufina Nifontova.

Azerbejdžanski filmski ustvarjanci so posneli film »Pripovedka o ljubezni« po legendi o neizpolnjeni ljubezni Lejle in Medžnuna. To je eno najlepših del iz zakladnice vzhodnega ljudskega pripovedništva, po kateri je v preteklosti segel in jo obogatil tudi veliki perzijski pesnik Firduzi.

DOMA

Viba film bo v sodelovanju z uredništvom »Pavlihe« posnel serijo kratkih dokumentarnih humorističnih filmov z aktualno tematiko iz vsakdanjega življenja. Filme bodo ponudili »Filmskim novostim«, gledali pa jih bomo najbrž tudi na televiziji. S tem je

Osnovno pravilo za uspeh pri filmu postaja vedno bolj pogost prizori, ko igravke razkazujejo telesne čednosti

Na naših platnih

MINUTA ZA UMOR je poskus slovenske detektivke, ki jo je režiral Jane Kavčič. Ze sama (Nikoličeva) ideja o velemestnem podzemlju naše Ljubljane je, vsaj v taki obliki kot tu, zgrešena in predvsem skriva številne pasti. Tem se ustvarjanci filma niso mogli izogniti in so ob njihovem nezadostnem poznavanju zvrsti in premajhni zavzetosti prišli še bolj do izraza. Čeprav bodo nekatera znana igravska imena (Duša Počkajeva, Lojze Rozman, Janez Skof) marsikomu zadostovala, da si bo film ogledal, pa je »Minuta za umor« vendarle na žalost samo ponesrečen poizkus domače detektivke.

Duša Počkajeva v slovenskem filmu »Minuta za umor«

NEPREDVIDENO italijanskega režiserja Alberta Lattuada je vsekakor boljši del programa prihodnjega tedna. Čeprav je tudi to detektivka (upajmo, da bomo potem imeli nekaj časa mir pred tovrstnimi filmi!), pa jo gotovo odlikuje dobra režija in solidna igra Thomasa Miliana, Anouk Aimee in Raymonda Pellegrina. Čeprav bi temu filmu o domačem učitelju, ki ugrabi otroka, lahko očitali premajhno človeško polnost njegovih oseb, pa vsekakor drži, da je Lattuada dobil zanj lani na festivalu v San Sebastianu nagrado za režijo.

»Hej, to je pa genialno!« je vzkliknil Poirot občudovaje. »Med pisanjem pisma stoji pred njim steklenica z viskijem.«

»Tako nekako je moralo biti,« je nadaljeval Crome. »Prav gotovo se je že vsakomur od nas kdaj pripetilo, ko smo pisali, da smo nehoče kopirali tisto, kar smo podzvestno zaznali, ker je stelo pred našimi očmi. Najprej je napisal White, potem pa »horse« namesto »haven«.

Inšpektor Crome se je vozil z istim vlakom kot midva. »Tudi če bi imeli to neverjetno srečo, da se še ni nič zgodilo, si je morivec izbral Churston za svoje torišče in je zdaj tam, ali pa se je danes tam zadrževal. Eden mojih ljudi bo ostal do zadnjega trenutka pri telefonu, da mi takoj sporoči, če bi dospela kaka vest. Ko se je vlak že pomikal s perona, smo opazili moža, ki je tekkel ob vlaku in ob oknu našega kupeja poklical Cromeja. Croma je odprl okno in v voz je priletela majhna aktovka. Mož je zaostal. Crome je odprl aktovko, vzel iz nje listič in bral. Namršenih obrvi je pomolil listič Poirotu, ki je glasno prečital: sira Carmichaela Clarka so našli z razbito glavo, mrtvega.

Sir Carmichael Clarke je bil — čeprav po mnenju javnosti ne posebno znan — vendarle dokaj poznana osebnost. Svoječas je bil znan specialist za bolezni grla, stopil pa je že pred nekaj časom v pokoj in je služil — dokaj premožen — le še svoji zbirateljski strasti. Zbiral je kitajski porcelan in keramiko. Nekaj let kasneje je podedoval po svojem starem stricu veliko premoženje, ki je njegovega konjička le še stopnjevalo. Imel je eno najlepših zbirk kitajskega porcelana in keramike. Sir Carmichael je bil poročen, pa brez otrok in je stanoval v vili, ki si jo je sezidal na obrežju v Devonshireu. V Londonu je zahajal le redko, večinoma le takrat, kadar je bila kaka razprodaja redkega porcelana in kitajske keramike.

Njegova smrt — po umoru mlade in lepe Betty Barnardove bo nedvomno postala največja časopisna senzacija za več let. Bilo je avgusta in bil je čas kislih kumaric.

»Prav je tako,« je pripomnil Poirot. »Morda bomo pa ravno s tem dosegli tisto, česar z vsemi našimi, v tišini izvedenimi napori, nismo mogli doseči: Vsa dežela bo zdaj budno pazila na ABC!«

»Saj,« sem dejal jaz, »žal, ravno to hoče doseči!«

»Res je, toda morda bo to njegova poguba! Zadovoljen s svojim uspehom bo morda postal nepreviden... in to ravno upam, da mu bo njegova lastna bistrornost stopila v glavo kot močno vino.«

»Kako čudno je to, Poirot,« sem dejal ves prevzet od hipnega domisleka. »Ali veste, da je to prva kriminalna zadeva take vrste, ki jo skupaj obdelujeva? V vseh prejšnjih zadevah je šlo — kako bi dejal — le za privatne umore.«

»Popolnoma prav imate, dragi prijatelj. Dosej sva morala vsako zadevo obravnavati od znotraj. Važna je bila zgodba žrtve. Vedno je šlo za vprašanje: Kdo je imel dobiček od tega umora? Kakšne možnosti so imele osebe iz najbližje okolice, da bi storile zločin? Tu pa imava prvič, odkar sva skupaj, pred seboj hladno-krven, neoseben umor. Umor od zunaj.«

Zgrozil sem se. »Strašno je to...«

»Da! Ze pri prvem pismu sem vedel, da tu nekaj ni v redu, da je tu nekaj zabrisano...« Z nestrpnost kretno roke je nadaljeval: »Nikakor ne smemo popustiti svojim živcem... Ta zločin ni nič hujši kot kak drugi...«

»Pač... o... pač!«

»Ali je huje vzeli življenje tujcu kot svojemu bližnjemu — človeku na primer, ki svojemu morivcu zaupa?«

»To tukaj je strašnejše, ker je blaznost...«

»Ne, Hastings! Ni strašnejše. Samo težje je.«

Nisem bil prepričan, toda Poirot je zamišljeno nadaljeval: »Pravzaprav bi se to moralo dati laže razkriti, ker je blazno. Zločin normalnega, prebrisanega človeka bi bil bolj kompliciran. Tu pa — če bi le mogli najti vodilno misel...! Domneva, da gre za abecedno blaznost, ima tudi svoje šitke točke. Če bi našel vodilno nit, bi bilo vse jasno in preprosto...«

Prikimal je sam svojim besedam in vzdihnil. »Teh zločinov mora biti konec! Kmalu, moram odkriti resnico... Zaspiva zdaj, Hastings, jutri bova imela mnogo opraviti!«

SIR CARMICHAEL CLARKE

Churston, ki leži med Brixhamom in Paingtonom in nasproti zelo obiskanemu kopališču Torquaiu, nekako sredi zaliva Tor, je bil pred desetimi leti samo neobljuden košček sveta, ki je v svojem nasičenem zelenju počasi padal proti morju. Enoličnost je prekinjal le tu in tam kak kmečki dom, samotni in pust. V zadnjih letih pa so začeli med Churstonom in Paingtonom mnogo zidati in zdaj je zemljišče precej na gosto posuto z enostanovanjskimi — — —

Sir Carmichael Clarke si je kupil približno hektar sveta na kraju, kjer je imel prost razgled na morje. Vila, ki si jo je dal zgraditi, je bila zidana v modernem stilu, bela kocka, kar prijetna na pogled. Razen dvoje mogočnih galerij, v katerih je namestil svoje zbirke, vsa stavba ni bila kdove kako velika.

V Churston sva prišla nekako ob osmih zjutraj. Inšpektor krajevne policije naju je pričal

koval na kolodvoru in naju obvestil o dogodkih.

Sir Carmichael Clarke je imel navado vsak večer po večerji iti še malo na sprehod. Ko je policija — nekaj po enajstih — pozvonila pri njem, se še ni vrnil. Ker je hodil vedno isto pot, ni trajalo dolgo, da je našla patrulja njegovo truplo. Smrti je povzročil udarec s težkim predmetom po zadnji strani glave. Ob truplu je ležal, s hrbtom navzgor, vozni red ABC.

Kmalu po osmi uri smo dospeli do vile. Odpri nam je star služabnik. Njegove tresoče se roke in prestrašeni obraz, vse je kazalo, da ga je nenadna smrt gospodarja globoko pretresla.

»Dobro jutro, Deveril,« je pozdravil inšpektor.

»Dobro jutro, mister Wells!«

»Ta gospoda sta iz Londona, Deveril.«

»Prosim, gospodje, kar vstopite!« Vodil nas je v podolgovato jedilnico, miza je bila pogrnjena za zajtrk. »Obvestil bom Mr. Franklina.«

Nekaj minut kasneje je vstopil v sobo visokorasel, svetliolas gospod, močno zarjavelega obraza: Franklin Clarke — edini brat umorjenega. Nastopil je energično prav kot mož, ki je navažen težavnih okoliščin.

»Dobro jutro, gospodje!«

Inšpektor Wells nas je predstavil. »Kriminalni komisar Crome od Scotland Yarde, M. Hercule Poirot in — eh — Mr. Hastings.«

»Hastings,« sem hladno popravil.

Franklin Clarke je vsakemu od nas stisnil roko in pozdrav spremljal s prodornim pogledom.

»Ali vas smem povabiti k zajtrku?« je vprašal.

»Zadevo bi lahko obravnavali med jedjo.« Medtem ko nam je izvrstno teknil res odlični zajtrk, je začel Franklin Clarke: »Inšpektor Wells mi je včeraj pomagal orisati v velikih potezih stanje — in reči moram, da je vse skupaj najbolj

fantastična zadeva, ki sem jo kdajkoli srečal. Ali je res, inšpektor Crome, da je moj brat žrtev blazneža, tretja žrtev in da je vsakokrat ležal ob truplu vozni red ABC?

»Res je vse tako, Mr. Clarke.«

»Toda čemu? Kaj si obeta morivec od takega umora — pa naj bo še tako nagnjen k nenormalnosti?«

Poirot je kimaje pritrdil. »Naravnost v sredo ste zadeli s tem vprašanjem, Mr. Clarke.«

»Pri trenutnem stanju zadeve nima mnogo smisla spraševati po vzroku,« je dejal Crome. »Motiv je v tem primeru skrb zdravnika za duševne bolezni, čeprav bi smel trditi, da imam tudi jaz nekaj skušenj z blaznimi zločinci in da so njihovi motivi navadno sila nedostopni. Po tem hrepenijo, da bi se dokopali do veljave, da bi vzbudili pozornost — skratka, da bi bili Nekdo, namesto Nikdo.«

»Ali je to res, Mr. Poirot?« je vprašal Clarke neverjetno. Inšpektorju Cromeju ni bilo nič kaj prav, da se je obrnil na starejšega in je nejevoljno namršil čelo.

»Popolnoma res!« je odvrnil Poirot.

»Vsekakor pa tak človek ne more ostati dolgo skrit,« je dejal zamišljeno Franklin Clarke.

»Mislite? O, ti ljudje so zelo zviti. In ne pozabite tudi, človek te vrste je navadno čisto nepomemben, po videzu navadno spada k ljudem, ki jih preziramo, ignoriramo ali celo zasmehujemo.«

»Ali mi ne bi hoteli dati nekaj podatkov, Mr. Clarke,« se je vmešal Crome v pogovor.

»Rad.«

»Vaš brat je bil včeraj zdrav in dobre volje kot navadno, ne? Ali je prejel kako nepričakovano pismo? Ga je kaj vznemirilo?«

»Ne. Mislim, da je bil čisto tak kot navadno.«

»Torej niti potrj niti zaskrbljen?«

»Oprostite, inšpektor, tega nisem dejal. Potrj in v skrbih, to je bilo navadno stanje pri mojem ubogem bratu.«

»Kako pa to?«

»Najbrž vam ni znano, da je moja svakinja, lady Clarke, hudo bolna. Naravnost povedano in čisto med nami, boleha za neozdravljivo novotvorbo in ure njenega življenja so štele. Njena bolezen je mojega brata zelo potrla. Ko sem se pred kratkim vrnil s popofovnanja me je pretreslo, ko sem ga videl, kako se je spremenil.«

Poirot je nenaadoma vprašal: »Denimo, Mr. Clarke, da bi našli svojega brata na vznožju brega nevarno ranjenega od strela ali celo ustreljenega in bi revolver ležal poleg njega... Kaj bi bila vaša prva misel?«

»Odkrito povedano: samomor,« je odgovoril Clarke.

»Zopet!«

»Kako?«

»Menim le: tu se spet nekaj ponavlja.«

»Vsekakor to ni bil samomor,« je pripomnil nekoliko ujedljivo Crome. »Vaš brat, Mr. Clarke, je imel navado iti vsak večer na sprehod, kakor slišim. Vsak večer?«

»Ce je močno deževalo, seveda ne.«

»In je vsakdo tu v hiši vedel za to?«

»Samo po sebi umevno!«

»In izven hiše?«

»Ne vem prav, kaj mislite z 'izven'. Vrtnar je najbrž tudi vedel, za gotovo pa ne morem reči.«

»Pa v vasi?«

»Natanko vzeto, vasi sploh ni. V Churstonu imamo sicer pošto in nekaj kmečkih hiš, vasi pa pravzaprav ni in tudi ne prodajaln.«

»Tujca, ki bi se potikal tod okoli, bi najbrž lahko zapazili?«

»Nasprotno! Avgusta tu kar mrgoli tujcev, vsak dan jih pride mnogo iz Brixhama in Torquaya z avtomobili, avtobusi, peš. Obrežje Broad-sandsov je zelo obiskano, tudi zaliv Elbury je priljubljena izletna točka za piknike v zelenem. Zeleni bi, da bi ljudje hodili kam drugam. Nimate pojma, kako lep je ta košček zemlje in kako miren meseca junija in v začetku julija.«

»Torej ne verjamete, da bi se tujca lahko zapazilo?«

»Ne, razen, če bi se prav opazljivo obnašal — kot blaznež.«

Mladi bravci nam pišejo...

Prav veseli smo bili, ko smo takoj po našem obisku v pionirski knjižnici v Kranju dobili kar celo vrsto prispevkov. Pionirji so nam resnično dokazali, kaj zmorejo!

Pionirji iz literarnega krožka so nam poslali pesnice in zgodbe, ki jih danes objavljamo. Pa tudi mladi umetniki iz likovnega krožka so se odzvali našemu vabilu in nam poslali prav

lepe izdelke. S tem so nam prav zares pokazali, da so že pravi mojstri. Kar pogledate si sliko, ki jo je izdelal Lado Arezanovič, pa povejte, kaj menite o njej.

Prav gotovo pa je tudi med vami kdo, dragi mladi braveci, ki bi znal narisati kaj lepega. Če se boste opogumili in nam poslali svoja dela, bomo prav gotovo našli kaj primerne in objavili v »Mladi rasti«.

Mladi vedež Ali že veste

● da je droplja naša največja močvirna ptica. Je zelo zvita in plaša. Meso mlade droplje je užitno, meso stare pa je treba najprej omehati. Droplje živijo tudi pri nas, največ jih je okrog Obedskega močvirja.

● da je dren sadno drevo, ki prvo cvete. Ima majhne rumene cvetove in cvete že v marcu, še preden ozeleni.

● da hmelj izvira iz Srednje Azije in se za pridobivanje piva uporablja od 12. stoletja. Hmeljev prah se imenuje lupulin.

● da je hitrost zvoka v raznih sredstvih različna, v vodi je večja kot v zraku, še večja pa je v zemlji, lesu in železu.

Od kdaj ljudje drsajo?

Drsanje se je gojilo kot šport že v davni pri severnih narodih. V začetku novega veka se je razvilo na Nizozemskem, kjer so bile drsavke važne »prometno-sredstvo«. V davni se v kamni dobi se uporabljali košene drsavke. Prvi napredek pa je bil dosežen v začetku novega veka, ko so iznašli lesene (podložene z železom).

Današnje jeklene drsavke

so izumili v Ameriki l. 1850. S temi se laže izvajajo figure na ledu. Pri nas je drsanje predvsem v Ljubljani, Zagrebu, Celju, Sisku in Križevcih eden najstarejših športov. V Sloveniji je bilo prvo drsališče urejeno v Ljubljani leta 1860, v Zagrebu pa je bilo 1874 ustanovljeno prvo drsalno društvo. Mednarodna zveza je bila ustanovljena šele leta 1891.

Moja Katka

V. Kaznova-na begunka

V deželo je pritisnil jesenski mraz. Jutrarnja slana je od dne do dne močnejše pobelila poljane in gozdove, med katerimi je kraljeval ljubljanski Rožnik. V opoldanskem soncu, ki je pregnal nadležno in dušeco barjansko meglo, se je pravilčno lesketal in se smehljaj starinski — vendar beli — Ljubljani. Veselo je bil razpoložen, ko se je grel v božajočem sončnem zlatu. Polovica je ridela in žarela, zapadna stran pa je bila odeta v prozorno rumenkasto — rožasto tanci, ki je mestoma prehajala v lahno zelen pajčolan, v katerega so bile posajane vijoličasto-zelene lise

— poslednji pozdravi zapoznelega poletja...

Občudoval sem in v mislih božal to prečudno podobo in mimogrede pozabil odzdraviti Katki, svoji ljubljenci, ki je prihitela — kakor običajno — nasproti in sedla na mojo levo ramo. Vljudno je pozdravila »Kav-kav!« Pozdrav pa se mi je zdel ta dan nenavaden, da, celo — tuj...

»Kav, Kav!« je nepričakovano odrezano zapela, nato je sledil zategnjen bolesten klic »Kamm... kam... Kamm!« in nemirno prestopicanje. Venerer se je Katka tudi ozirala proti zvoniku protestantske cerkve, nad katerim je krožila ogromna jata kavk, ki so pred poletom na jug v slovo pošiljale Ljubljani poslednje pozdrave.

»Kav! av! Kam... kam...

Arezanovič Vlado: »Pokrajina«

Iz centra za likovno vzgojo v Kranju

Od Morsejevega telegrafa do radia

Od Morsejevega telegrafa do radia ni preteklo niti sto let. V tem razmeroma kratkem času so odkrili na tem področju veliko več kot v več tisoč letih pred tem.

Pred nekaj več kot sto leti je ameriški iznajditelj Samuel Morse dokončal prvo telegrafsko linijo med Washingtonom — prestolnico ZDA in Baltimoreom.

30 let kasneje se je v Filadelfiji pojavila prva — »učena igracka« — ki govori. To je bil v resnici prvi telefon, ki ga je iznašel Graham Bell.

Medtem ko se je po prvem Morsejevem telegrafu lahko preneslo 60 do 70 črk, danes lahko prenašamo do 600 črk na minuto. In medtem ko so

za telegraf in telefon potrebni vodi, za enega najmlajših in najpopolnejših izumov — radio — ni potrebno niti to. Teslove zamisli o brezžični zvezi sta uresničila ruski znanstvenik Aleksander Popov in italijanski strokovnjak Marconi.

Toda nasproti Popovu in Tesli, ki je imel leta 1896 v bližini New Yorka majhno radio postajo, s katero je opravljal brezžične prenose na daljino 35 km in več, je Marconi povezal odkritja svo-

jih predhodnikov in jih objavljal kot odkritje — brezžični telegraf. Zavedal se je, da prihodnost telegrafa ni odvisna le od znanstvenikov in inženirjev. Za radio-telegraf je potreben denar. Marconi je takoj uvidel, da na domačih tleh ne bo mogel uspeti. Zato je odšel v Veliko Britanijo, kjer se je lahko uveljavil in leta 1897 patentiral svoj izum.

Kralj gozdov

To se je zgodilo že pred davnimi, davnimi časi, ko so živeli še palčki, vile in kralji.

Tako je živel tudi kralj gozdov, ki je vladal vsem gozdom na svetu. Le veter mu ni hotel biti pokoren. Ta kralj je imel svoj gozd nekje pod goro Peco.

Nekoč je prišel s Koroškega siromašen kmet in si hotel nasekati drv. Kralj je ukazal palčkom, naj gredo ponj in ga vržejo v ječo. Tako se je tudi zgodilo in revež je tam premišljeval, kaj je z njegovo ženo in otroki.

Ko je veter za to zvedel, je zapihl čez goro in povedal ljudem o nesreči ubogejšega kmeta. Kmalu se je našel med Korošci fant, ki se je napotil v gozd, da bi rešil siromaka. Tudi njega so na kraljev ukaz ujeli palčki. Med potjo v ječo je vzel fant iz žepa dva kresilna kamna in palčkom zažgal brado. Palčki so se razbežali, junač pa je rešil reveža. Oba sta si nabrala veliko zlata in se vrnila v vas. Od tistega časa si lahko vsak naseka drv in hodi po gozdu s pesmijo in veselim srcem. J JERAJ Iz centra za estetsko vzgojo v Kranju

Kav! Kav!« je odgovarjala moja Katka in nemirno udarjala s krili.

»Le kaj ti je danes, ti moja črnubka?« sem vprašal in pomolil ljubljenci desnico. Malomarno se je poslužila uslužnosti, nalahno je zakavkala, udarila s kljunom v dlan in se nepričakovano dvignila v zračne višine — poletela je k poslavljajoči se jati kavk...

»Katka, Katka, črnubka! Vrni se!« sem klical, odziva pa ni bilo...

»Odletela je k svojcem,« se je oglašil za hrbotom moj oče. »Tudi tako je prav! Prihrajena bo jezaj; ti pa boš imel manj dela!«

»Očka, glej mojo kavkico! Na pomoč kliče! Sliši njen žalosten klic: Kamm... Kamm... Kamm!« sem odgovarjal in kazal s prstom proti trem, petim, devetim kavkam, ki so se zaganjale v mojo ljubljenco in s svojimi kljunini darjale po njeni nedolžni glavi, da je perje odletavalo na vse strani. Bojni

kriki: »Kav! Kav! kav, kav!« o spremljali napad, vmes pa se je slišal pojemajoč in proseč glas moje Katke: »Kamm... Kamm... Kamm... Kamm...« Kmalu je za tem bojem omahnila in padla v divjino, ki se je takrat bobotila med cerkvijo in Kolizejem. Pohitel sem na kraj, kjer je obležala moja Katka. Pobral sem sirote: dva curka, temno rdeče krvi sta zalepila sirotine veke, tretji pa se je usedel vzdolž kljuna nezavestne ljubljence.

»Očka, saj bo okrevala!« sem stisnil ves prestrašen iz sebe.

VACLAV DRŽAJ

ODMOR NA VRHU

— Halo vi spredaj pohitite, tudi mi imamo fotoaparate...

SODOBNO

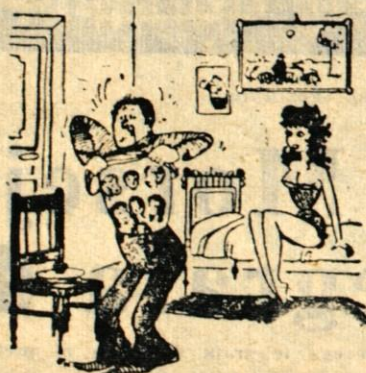
— Draga, moram ti takoj povedati, da ne znam kuhati.

ZAKON IN KUHINJA

— Prenehaj že godrnjati... Ze pr poroko sem ti povedala, da v kuhinji ne zmorem veliko!

PRVA LJUBEZEN

— Peter, priseži, da sem ti prva ljubezen!

MOČ NAVADE

Zaradi kaljenja javnega miru boste plačali pet tisoč dinarjev kazni!

CASI SE SPREMINJAJO

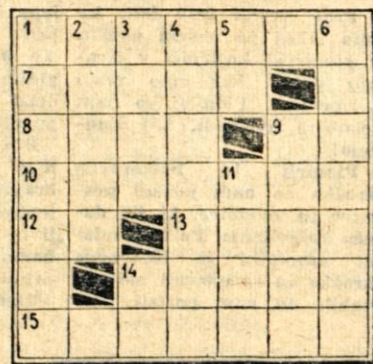
— Ko smo bili novoporočenci si me zbudil s poljubom...

PRVI PREPIR

— Ker mi vedno prigovarjaš, da ni posiliti. Vem za nekega slikarja, ki česar ne delam, sem se sklenila za-išče model.

Križanka št. 64

Križanka je magična, zato velja prva številka za opis vodoravno, druga pa za navpično:

1., 1. igra z žogo, v kateri je bilo pred nedavnim svetovno prvenstvo z udeležbo Jugoslavije, 7., 2. čevljarska potrebščina, 8., 3. ime slovenskega publicista Zupančiča, 9., 14. avtomobilska oznaka Gnijlan, 10., 4. zofa brez naslonjala, 12., 5. avtomobilska oznaka Jamajke, 13., 11. pristanišče na arabskem polotoku, 14., 9. vrvež, prerivanje, 15., 6. fotografski objektiv.

Rešitev križanke št. 63

Vodoravno: 1. nogomet, 7. okovi, 8. goba, 9. nb, 10. ovacija, 12. mi, 13. Irak, 14. Njasa, 15. tobakar.

dokumenti • dokumenti • dokumenti • dokumenti • dokumenti • dokumenti • dokumenti • dokumenti • dokumenti

Jaz, teta in brat smo se v vasi odcepili in pobegnili, kajti orožniki so še vedno stali pred prodajalno. Stric, mama in babica pa so odšli. Domov nisem šel, ker so bili še v prodajalni, zato sem stopil k sosedu in počakal. Ko so odšli, sem stopil domov. Mama je bila brez rokavice, babica tudi, in opoldne niso jedli, čeprav je bilo že kuhano in je zunaj tako hladno. Pri kosilu sem videl, da se bliža orožnik, ki je bil poprej pri nas. Stekel sem v polje in proč, ker sem mislil, da prihaja po nas. Na polju sem sklenil iti v sosednjo vas in počakati, dokler ne pojdejo proč, in odšel sem. Sel sem in videl, da gre orožnik v isto smer kot jaz. Zbežati nisem več mogel, ker me je videl, vdal sem se v usodo in snel samo trak, da me vsaj ne bi spoznal že od daleč. Ko sem prišel v vas, sem mislil, da me bo srčna kap, tako prestrašen sem bil; odšel sem naravnost skozi vas. Na drugem koncu vasi sem spet srečal tega orožnika, ker ni šel za menoj, temveč po drugi poti. Vendar me ni pogledal. Vsakdo si lahko predstavlja, kako sem se bal. Odšel je mimo, jaz pa domov. Blizu hiše sem zagledal, da stoji pred njo vprega, in odšel k sosedu. Sosed mi je povedal, da vsi Zidje odmetavajo sneg, mama tudi. Stopil sem ven, da bi videl, če je voz že odpeljal, in opazil, da vsi odmetavajo sneg pred našo hišo, in nisem šel domov. Medtem ko sem tako sedel, je prišel neki

deček in dejal, naj odidem ven, ker gredo skozi vas orožniki. Odšel sem k drugemu kmetu in tudi ta mi je dejal, naj grem ven, pa nisem šel. Kasneje sem stopil na dvorišče in videl, da se orožniki na vozu peljejo proč, in odšel takoj domov. Zvečerilo se je že, vsi so bili že doma in pripovedovali smo, kaj smo danes doživeli. Orožniki so zjutraj vprašali mamo, kam smo odšli, kasneje pa so pozabili na nas. Izvedel sem, da so

očka naj bi mu svetloval, toda kaj naj mu reče. Danes smo se vsi zbrali pri odmetavanju snega. Ko smo ga odmetavali, je prišlo dekletce iz Gorne z listkom. Na listku je pisalo, da so enega od obeh, ki so ju včeraj odpeljali, ustrelili in kdo ve, če ne prav Zida, kajti drugi je bil Poljak. Njegova sestra se je odpeljala v Bielin, da bi kaj izvedela. Po kosilu sem odšel v trgovino, da bi kupil žarnico. Med potjo domov sem se ustavil pri

Ako bi hotel napisati le del tega, kar je povedal pri nas, ne bi zmo-gel... Danes smo spet odmetavali sneg in občinski sluga je nadzoroval Zide.

17. JANUAR — Mislim sem, da danes ne bodo odmetavali snega, toda kje neki. Po takšnem težkem dogodku in izgubi sil smo morali stati zunaj na hudem mrazu in odmetavati sneg.

18. JANUAR — Zgodaj zjutraj sem odšel k vašemu schulzeru, kje naj pometamo sneg, toda schulze ni ničesar ukazal, ker ni snega.

19. JANUAR — Po zajtrku sem odšel z bratom mlet rž na ročni mlin. Med povratkom sva videla, da Zidje v bližini odmetavajo sneg pod nadzorstvom občinskega sluga. Občinski sluga nama je takoj ukazal, naj greva odmetavati sneg. Tako dolgo smo morali delati pod njegovim ukazom, dokler se ni vrnil schulze, ki je zgodaj odšel na občino. Ob štirih se je pripeljal nazaj, se ustavil in odšel v prodajalno, občinski sluga pa za njim. Ko je občinski sluga prišel iz prodajalne, nam je ukazal, naj se postavimo v dve vrsti, položimo lopate na ramena in odkorakamo navkreber. Dejal je, da mu je tako naročil schulze, in morali smo poslušati. Peljal nas je na vrh hriba, kjer je najhladnejše in snežni metež, in nam ukazal, naj delamo, sam pa odšel v neko hišo; delali naj bi do sončnega zahoda.

DNEVNIK Davida Rubinowicza

nekega Zida zvezali in odpeljali na orožniško postajo, dva druga pa so zaprli in ukazali, da morata plačati 100 zl., pa ju bodo izpustili, zanju je jamčil schulze in so ju pustili. Takoj sem se oblekel in odšel tja, da bi zvedel, kaj bo s prvim. Ko sem prišel tja, ga ni bilo več, privezali so ga na sani, moral je teči za njimi in morda ga bodo ustrelili, kdo bi vedel. Ves večer smo potrli posedali in razmišljali. Koliko sovražnikov preži na uboge kunce. Sele pozno zvečer je prispel očka z moko.

16. JANUAR — Ponoči je prišel očka od onega, ki so ga odpeljali;

nekem Zidu. Ko sem vstopil v hišo sem videl, da so vsi objokani, takoj sem uganil, da so ustrelili tistega fanta. Povprašal sem z nekaj besedami in zvedel, da je res in da so ga pokopali v nekem gozdiču. Privezan je bil na sani in ko ni mogel več teči za njimi in so ga sani vlekli za seboj, so ga ustrelili, tako žalostna usoda ga je doletela. Doma sem jim povedal to novico, lahko je uganiti, da je niso bili veseli. Proti večeru je prišel k nam schulze... — Očka je kupil malo vodke in skupaj sva pila, ker je bil premražen... Schulze je dejal, da je treba vse Zide postreliti, ker so sovražniki.